

Η Λευκωσία σάς Καλεί...

Αραπαχμέτ

Ηλικίες
14-16

Η Λευκωσία σάς Καλεί

Αγαπητοί φίλοι, αγαπητές φίλες,

Χαιρόμαστε πολύ που σας συναντούμε!

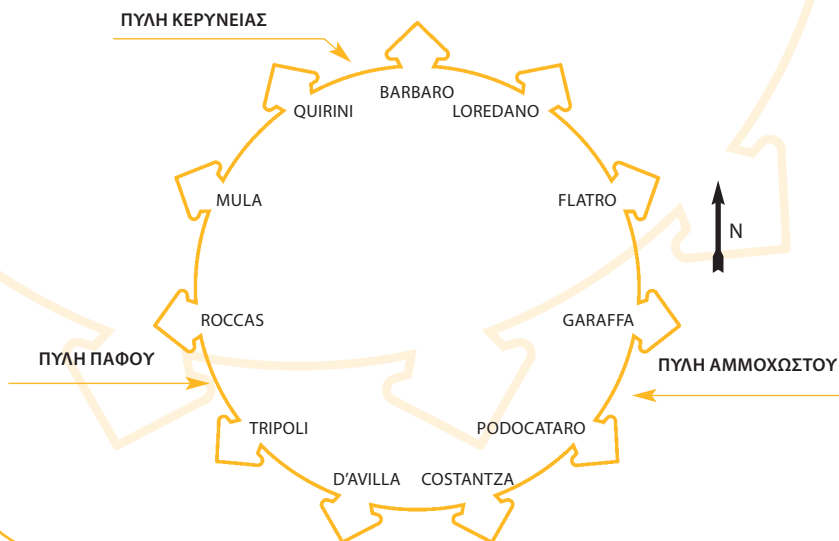
Στα χέρια σας έχετε ένα από τα πρώτα τέσσερα τετράδια εργασιών της σειράς «Η Λευκωσία σάς καλεί».

Ευχόμαστε να περάσετε ευχάριστα συμπληρώνοντας τις

δραστηριότητες, μελετώντας, εξερευνώντας και μαθαίνοντας συγκεκριμένες περιοχές της εντός των

τειχών Λευκωσίας:

- Την περιοχή Αραπαχμέτ
- Την Πύλη Κερύνειας
- Την περιοχή Χρυσαιλιωτίσσας
- Την Πύλη Πάφου

**Σύλληψη της ιδέας για τη δημιουργία της σειράς
"Η Λευκωσία σάς καλεί"**

Το Ενιαίο Ρυθμιστικό Σχέδιο Λευκωσίας* ανακαίνισε ορισμένες ιστορικά σημαντικές και πολύ όμορφες περιοχές στην εντός των τειχών Λευκωσία.

Ο Όμιλος Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας ζήτησε από εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και από τις δύο πλευρές της διαχωριστικής γραμμής, να δημιουργήσουν εκπαιδευτικό υλικό με το οποίο παιδιά και νέοι μπορούν να γνωρίσουν από κοντά τις αναπλασθείσες περιοχές της Λευκωσίας.

Σήμερα θα γνωρίσουμε
την γειτονιά του
Αραπαχμέτ
και τη γύρω περιοχή!

Αφετηρία

Αραπαχμέτ - Μεταξύ των προμαχώνων Ρόκκα και Μούλα

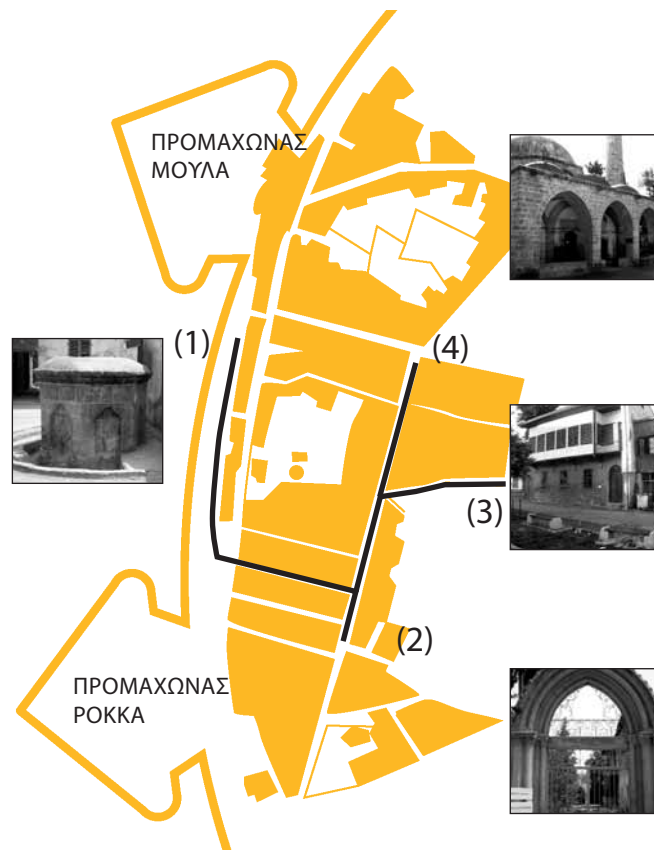
Βρισκόμαστε μεταξύ των προμαχώνων Ρόκκα και Μούλα, βόρεια της Πύλης Πάφου, απέναντι από την περιοχή Αραπαχμέτ.

Η Αραπαχμέτ είναι μια παραδοσιακή γειτονιά στο δυτικό μέρος της εντός των τειχών Λευκωσίας. Τα περισσότερα από τα καλοδιατηρημένα σπίτια της περιοχής, μονώροφα ή διώροφα κτήρια με αυλή στο πίσω μέρος, κτίστηκαν ανάμεσα στα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ου αιώνα.

Η περιοχή λόγω του υψόμετρου στο οποίο βρίσκεται (στο πιο ψηλό σημείο της παλιάς πόλης) υπήρξε μια από τις πιο σημαντικές της Λευκωσίας.

Στη διάρκεια της επίσκεψης μας (κοίταξε το χάρτη), θα επισκεφτούμε:

- Τη Βρύση Ζεχρί (1),
- Τα στενά δρομάκια της Αραπαχμέτ,
- Την Παναγία της Τύρου (Το Αρμενικό μοναστήρι) (2),
- Το Αρχοντικό του Ντερβίς Πασά (3),
- Το Τέμενος της Αραπαχμέτ (4)

Δραστηριότητα

1

Αραπαχμέτ - Περπατώντας κατά μήκος των Τειχών

1η Στάση

Προχώρα μέχρι να φθάσεις στη
ΒΡΥΣΗ ΖΕΧΡΙ

Η εξερεύνησή μας αρχίζει από τη Βρύση Ζεχρί, στη διασταύρωση των δρόμων Ζαχρά και Τανζιμάτ. Πρόκειται για μια οκτάγωνη πέτρινη κατασκευή πάνω σε μια χαμηλή πλατφόρμα με δεξαμενή που χτίστηκε από τον Χασάν Μουταλίπ το 1910.

1.1. Ποια πληροφορία μας δίνει η Βρύση Ζεχρί αναφορικά με την παροχή νερού στην πόλη τη συγκεκριμένη περίοδο;

1.2. Χρειαζόμαστε τέτοιου είδους βρύσες σήμερα; Γιατί;

2η Στάση

Μπροστά από την αυλή του Αθλητικού Σωματείου Τσεντίκαγια.

Από το σημείο αυτό (που φαίνεται στη φωτογραφία) κοίταξε τα σπίτια που βρίσκονται απέναντι.

1.3. Τι μπορούμε να υποθέσουμε για το κοινωνικο-οικονομικό καθεστώς των πρώτων ιδιοκτητών αυτών των σπιτιών;

1.4. Γιατί, κατά την άποψή σας, ανακαινίστηκαν αυτά τα σπίτια;

Δραστηριότητα 2

Αραπαχμέτ - Προχωρώντας κατά μήκος των Τειχών

Κοίταξε προσεκτικά τα σπίτια (στα αριστερά σου).

2.1. Στις πόρτες ορισμένων σπιτιών αυτά υπάρχουν ημερομηνίες και σύμβολα. Εντόπισε μερικά από αυτά και περιγράψε ή ζωγράφισε τα εδώ :

α. Σκέψου, συζήτησε και γράψε: Τι να σήμαιναν αυτές οι ημερομηνίες και τα σύμβολα;

Κοίταξε προσεκτικά την τάφρο, τα τείχη και τα κτήρια (στα δεξιά σου).

2.2. Από το σημείο αυτό (δες την εικόνα), κοίταξε προσεκτικά απέναντι:

α. Για ποιο λόγο κατασκευάστηκε η τάφρος;

β. Ποια είναι η σημερινή χρήση της τάφρου;

γ. Πώς αλλιώς θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σήμερα η τάφρος;

Δραστηριότητα
3

Αραπαχμέτ - Περιδιαβάζοντας στα σοκάκια

3η Στάση

Σταμάτα όταν φθάσεις στην πινακίδα. Ακολούθα την κατεύθυνση, σύμφωνα με την ένδειξη, προς το Αρχοντικό του Ντερβίς Πασά (Derviş Paşa Konaşı). Συμβουλευσου το χάρτη σου (σελ. 2). Προχώρα μέσα από τα στενά δρομάκια.

3.1. Ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά των κτηρίων και των δρόμων της περιοχής. Σημείωσε τα εδώ:

3.2. Πώς ο συγκεκριμένος πολεοδομικός σχεδιασμός, κατά τη γνώμη σου, επηρέασε τη ζωή των ανθρώπων στις αρχές του προηγούμενου αιώνα (κοινωνικές σχέσεις, επικοινωνία, συνήθειες, μεταφορές κλπ.);

Χρησιμοποίησε παραδείγματα από τις παρατηρήσεις σου για να υποστηρίξεις τις απαντήσεις σου.

Στο τέλος του στενού δρόμου, στρίψε δεξιά και συνέχισε να προχωράς μέχρι να φθάσεις την εκκλησία της Παναγίας της Τύρου. ➡

Δραστηριότητα 4

Αραπαχμέτ - Παναγία της Τύρου (Τορτόζας¹)

4η Στάση

ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΗΣ ΤΥΡΟΥ
(ΑΡΜΕΝΙΚΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ
ΚΑΙ ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ)

Το Αρμενικό Μοναστήρι, χτίσμα του 13ου αιώνα, βρίσκεται στη δυτική πλευρά της εντός των πυλών πόλης.

Το αρχικό σύμπλεγμα, γνωστό ως το Αβαείο των Βενεδεκτίνων, ήταν αφιερωμένο στην Παναγία της Τύρου (Τορτόζας¹) και λειτουργούσε ως γυναικείο μοναστήρι.

Μετά την κατάληψη της Κύπρου από τους Οθωμανούς αποδόθηκε στους Αρμένιους της Λευκωσίας και μετατράπηκε σε Αρμενική Εκκλησία και Μοναστήρι.

4.1. Στάσου στην είσοδο του κτηρίου. Το βλέπεις;

1. _____

2. _____

3. _____

4.2. Παρατήρησε, σκέψου, συζήτησε και γράψε τις σκέψεις σου: Τι πληροφορίες μας δίνει για τους κατοίκους της παλιάς Λευκωσίας, η παρουσία της συγκεκριμένης Αρμενικής Εκκλησίας;

Τώρα επέστρεψε από το δρόμο που ήρθες. Προχώρα ευθεία μέχρι να βρεις την πινακίδα στη φωτογραφία. Ακολούθα την κατεύθυνση, σύμφωνα με την ένδειξη, προς το Αρχοντικό του Ντερβίς Πασά (Derviş Paşa Konağı) ➡

1. Σύμφωνα με τον Richard (Richard, J., "Les comptes du Collecteur de la Chambre Apostolique dans le Royaume de Chypre (1357-1363)", ΕΚΕΕ, 13-16 (1987), σελ. 1-47, το μεσαιωνικό κτήριο που αργότερα μετατράπηκε σε Αρμενική εκκλησία είναι το μοναστήρι του 14ου αιώνα, της Παναγίας της Τορτόζας (κι όχι της Παναγίας της Τύρου, όπως καταγράφεται μέχρι σήμερα)

Αραπαχμέτ - Το αρχοντικό του Ντερβίς Πασά.

5η Στάση ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ
ΤΟΥ ΝΤΕΡΒΙΣ ΠΑΣΑ

5. Πήγαινε στο σημείο από το οποίο λήφθηκε η φωτογραφία.

Αυτό το διώροφο αρχοντικό, χτισμένο το 1829, ήταν το σπίτι του Ντερβίς Πασά, εκδότης της «Ζαμάν» της πρώτης τουρκόφωνης εφημερίδας της Κύπρου. Σήμερα είναι ανοιχτό στο κοινό ως εθνογραφικό μουσείο. Περιλαμβάνει ένα κεντρικό δωμάτιο, νυμφικό δωμάτιο, τραπεζαρία και χώρο όπου εκτίθενται αντικείμενα καθημερινής χρήσης (αυτό να το έχεις υπόψη σου καθώς εξερευνάς τα δωμάτια).

Παρατήρησε την εξωτερική όψη του Αρχοντικού του Ντερβίς Πασά και σκέψου:

5.1. Από ποια υλικά είναι κατασκευασμένο;

5.2. Ποια ήταν η κοινωνικοοικονομική κατάσταση του πρώτου ιδιοκτήτη του σπιτιού;

5.3. Έχεις δει παρόμοια κτήρια σε άλλες περιοχές της Κύπρου;

Ας εξερευνήσουμε τώρα το Αρχοντικό!

Δραστηριότητα 6

Το αρχοντικό του Ντερβίς Πασά - Στο εσωτερικό του Αρχοντικού

ΤΡΑΠΕΖΑΡΙΑ (YEMEK ODASI)

6.1. Τι παριστάνει να κάνει, η γυναικεΐα φιγούρα;

6.2. Ποια από τα αντικείμενα που βλέπεις στο δωμάτιο χρησιμοποιούνται ακόμη σήμερα και πώς;

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΧΡΗΣΗ/ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
Πιάτο	Για να τρώμε, για διακόσμηση

ΤΟ ΔΩΜΑΤΙΟ ΤΟΥ ΑΡΓΑΛΕΙΟΥ (TENZAN ODASI)

6.3. Βρες το αντικείμενο που φαίνεται στην φωτογραφία. Παρατήρησε το προσεκτικά σκέψου, συζήτησε και γράψε:

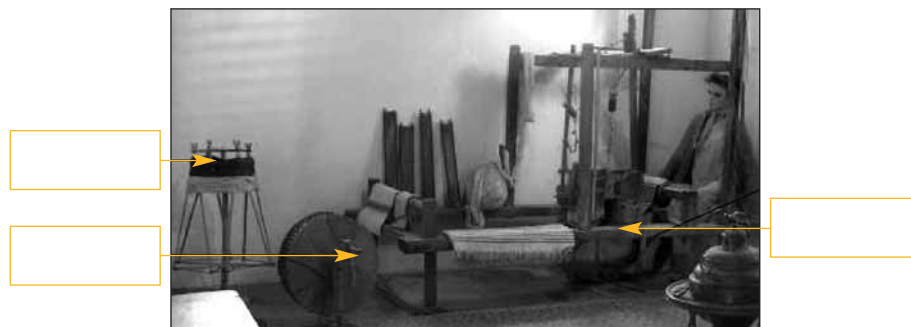
α. Τι σου θυμίζει;

β. Ποια ήταν η χρήση του;

γ. Από τι είναι φτιαγμένο;

6.4. Παρατήρησε, σκέψου, συζήτησε και γράψε τις λέξεις στο ανάλογο κουτάκι:
ανέμη / δουλάπι / αργαλειός

Δραστηριότητα
6
ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Το αρχοντικό του Ντερβίς Πασά - Στο εσωτερικό του Αρχοντικού

6.5. Σκέψου, συζήτησε και απάντησε:

Τι μας λέει η συγκεκριμένη αναπαράσταση για την καθημερινότητα των γυναικών τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο;

6.6. Πώς οι γυναίκες συνέβαλλαν στην οικονομία του νοικοκυριού;

6.7. Πού μπορούμε να βρούμε σήμερα παρόμοια αντικείμενα με αυτά που εκτίθενται στο δωμάτιο; Γιατί;

Τώρα πέρασε στο χώρο της εσωτερικής αυλής. Εκεί θα βρεις μερικά αγροτικά εργαλεία να κρέμονται στον τοίχο. ➡

Δραστηριότητα 7

Στο Αρχοντικό του Ντερβίς Πασά - Αγροτικά Εργαλεία

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΥΛΗ

7.1. Ήρθε η ώρα να μάθεις τα ονόματα μερικών αγροτικών εργαλείων τα οποία χρησιμοποιούνταν παλαιότερα. Παρατήρησε τα εργαλεία και σύνδεσε τα με τις αντίστοιχες περιγραφές.

α. Άροτρο
(αλέτρι)

Ξύλινη δοκός, με την οποία έζευαν δύο ζώα για το όργωμα. Την τοποθετούσαν πάνω στον αυχένα των ζώων και τη σταθεροποιούσαν με τις σιδερένιες "ζεύλες" και τις "λιμνιστήρες" φτιαγμένες από δέρμα βοδιού (λουρικών).

β. βουρκ(ού)α

Γεωργικό εργαλείο με μια ή περισσότερες αιχμηρές και βαριές προεξοχές για το όργωμα της γης πριν τη σπορά. Συνήθως το έσερναν ζώα.

γ. Χειρόμυλο
(Χερομύλι)

Μεταλλικός κρίκος ο οποίος κρέμεται από τη σέλα. Χρησιμεύει στον αναβάτη για να ανέβει πάνω στη ράχη του ζώου.

δ. Αναβολέας

Δερμάτινο σακίδιο των βοσκών.

ε. Δρεπάνι

Εργαλείο αποτελούμενο από δύο στρογγυλές πλάκες που χρησιμοποιείτο για το άλεσμα (θραύση) σπόρων.

στ. Ζυγός

Καμπυλωτό, αιχμηρό εργαλείο το οποίο κρατούσαν στο χέρι και θέριζαν

7.2. Κοίταξε γύρω σου και βρες στοιχεία που υποστηρίζουν τη θέση ότι το σπίτι είχε τόσο παλαιότερα όσο και σήμερα ένα καλό σύστημα υδροδότησης.

Παλαιότερα

Σήμερα

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Δραστηριότητα 8

Το αρχοντικό του Ντερβίς Πασά - Στο εσωτερικό του Αρχοντικού

ΤΟ ΝΥΦΙΚΟ ΔΩΜΑΤΙΟ (GELIN ODASI)

8.1. Οι κούκλες αναπαριστούν γαμπρό και νύμφη. Περίγραψε την ενδυμασία τους:

Νυφική ενδυμασία:

Γαμπριάτικη ενδυμασία:

<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>

8.2. Υπάρχουν στοιχεία στο δωμάτιο που παραπέμπουν στη σημασία της θρησκείας στη ζωή των «νεόνυμφων»;

<hr/>
<hr/>
<hr/>

ΤΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΔΩΜΑΤΙΟ (BAŞ ODA)

8.3. Ποια από τα αντικείμενα που εκτίθενται στο δωμάτιο χρησιμοποιούμε και σήμερα;

<hr/>
<hr/>

8.4. Ποιες πληροφορίες μας δίνει το δωμάτιο αυτό για τις κοινωνικές σχέσεις και τις ανισότητες εκείνης της εποχής;

<hr/>
<hr/>

Ρίξε μια ματιά τις σημειώσεις σου και φέρε στο μυαλό όλα όσα έχεις δει στο Αρχοντικό του Ντερβίς Πασά. Άμα νιώσεις ότι είσαι έτοιμος/έτοιμη ακολούθα τις σκάλες προς τον κήπο για λίγη ξεκούραση. Ώρα να επισκεφτείς ακόμη ένα μνημείο. Βγες από το Αρχοντικό και στρίψε δεξιά. Περπάτα ευθεία μέχρι να φθάσεις την πινακίδα. Ακολούθα την ένδειξη προς το Τέμενος Αραπαχμέτ. ➡

Δραστηριότητα
9

Αραπαχμέτ - Το Τέμενος της Αραπαχμέτ

6η Στάση ΤΟ ΤΕΜΕΝΟΣ ΑΡΑΠΑΧΜΕΤ

Χτισμένο στα 1845, το Τέμενος Αραπαχμέτ, είναι ένα εξαιρετικό δείγμα καλοδιατηρημένης οθωμανικής αρχιτεκτονικής. Το τέμενος, όπως εξάλλου και η ευρύτερη περιοχή στην οποία βρίσκεται, πήρε το όνομά του από τον Αραπ Αχμέτ Πασά, στρατιωτικό ηγέτη της οθωμανικής κατάκτησης της Κύπρου. Το τέμενος είναι λαμπρό παράδειγμα της οθωμανικής αρχιτεκτονικής και αντανακλά το στυλ του 16ου αιώνα. (Από τον τόμο Walled Nicosia: A Guide to its and Cultural Sites. Nicosia Master Plan, p.5.)

9.1. Ποια πληροφορία μας δίνει για τους κατοίκους της παλιάς Λευκωσίας η παρουσία του συγκεκριμένου τεμένους; Σκέψου, συζήτησε και γράψε εδώ τις σκέψεις σου:

9.2. Παρατήρησε προσεκτικά το τέμενος και ζωγράφισε ό, τι λείπει από το κτήριο στη φωτογραφία.

9.3. Αναγνώρισε τα τρία κύρια χαρακτηριστικά της Οθωμανικής αρχιτεκτονικής που βρίσκονται σε αυτό το κτήριο:

- α. _____
- β. _____
- γ. _____

**Δραστηριότητα
9
ΣΥΝΕΧΕΙΑ**

Αραπαχμέτ - Το Τέμενος της Αραπαχμέτ

9.4. Βρες την κατασκευή που φαίνεται σε αυτή τη φωτογραφία.

Ποια είναι η χρήση του και πώς συνδέεται με το τέμενος;

Στο εσωτερικό δάπεδο του τεμένους υπάρχουν μερικές καλά διατηρημένες μεσαιωνικές ταφόπλακες.

Στον περίβολο του τεμένους βρίσκονται οι τάφοι του Καμίλ Πασά και Ισιάκ Πασά.

9.5. Κοίταξε γύρω και εντόπισε τους τάφους αυτούς.

9.6. Τι μας λένε αυτοί οι τάφοι σχετικά με τις ταφικές συνήθειες των ανθρώπων εκείνης της εποχής;

**Η
Λευκωσία
σάς
Καλεί**

Συγχαρητήρια!

Έχεις συμπληρώσει με επιτυχία την εξερεύνηση της περιοχής Αραπαχμέτ με τη βοήθεια του βιβλιαρίου.

Τώρα γνωρίζεις πολλά περισσότερα πράγματα. Υπάρχουν, ωστόσο, πολλά περισσότερα για να ανακαλύψεις στην περιοχή Αραπαχμέτ, έτσι μη σταματήσεις να ψάχνεις, να μελετάς και να ανακαλύπτεις.

Πράγματα που θα μπορούσες να κάνεις....

- ★ Πάρε μερικές φωτογραφίες για το προσωπικό σου αρχείο
- ★ Για περισσότερες πληροφορίες και μελέτη κοίταξε στην ιστοσελίδα: www.hisdialresearch.org

Με τις καλύτερες μας ευχές, η ομάδα «Η Λευκωσία σάς καλεί»

Ευθύνη για περιεχόμενο: Οι απόψεις οι οποίες περιέχονται στην έκδοση αυτή είναι αυτές των συγγραφέων και δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη αυτές των Ηνωμένων Εθνών ή των κρατών μελών τους, του UNDP ή του USAID.

© Όλα τα δικαιώματα παραμένουν με το UNDP-ACT

Επιμέλεια: Κυριάκος Παχουλίδης, Χαρά Μακρυγιάννη

Συγγραφείς του τετραδίου εργασίας Αραπαχμέτ: Nazife Uçar, Ragıp Öztüccar

Συγγραφείς της σειράς "Η Λευκωσία σάς Καλεί": Χριστίνα Καούλλα, Koral Özen, Μάριος Επαμεινώνδας, Mete Oğuz, Nazife Uçar, Ragıp Öztüccar, Ρένα Χόπλαραου, Ζαχαρούλα Μαλά

Σύμβουλοι: Χαρά Μακρυγιάννη, Ahmet Djavit An

Συντονισμός Προγράμματος: Κυριάκος Παχουλίδης

Σχεδιασμός: M.A.D.

Φωτογραφίες: Cinzia Bernardinello, Gianfabrizio Ladini, Ottavia Carli, της ομάδας

'Dialogues of Peace in Cyprus'

Εκτύπωση: Kailas Printers & Lithographers Ltd

Για πληροφορίες επικοινωνήστε:

Όμιλος Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας

Γραφείο: Ξενοδοχείο Λήδρα Πάλας, Ελεγχόμενη από τα Ηνωμένα Έθνη Ζώνη, Λευκωσία

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Ταχυδρομική Θυρίδα 11663, Λευκωσία 2081, Κύπρος

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: hisdialresearch@yahoo.com

Ιστοσελίδα: <http://www.hisdialresearch.org>

Η παρούσα έκδοση κατέστη δυνατή χάρη στη χρηματοδότηση από το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (UNDP), Action for Cooperation and Trust (ACT)

